

7. Скалкин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи / В. Л. Скалкин. – М. : Русский язык, 1981. – 248 с.
8. Zoppy S. A. Scheme for Teacher Education: Memory, Meaning and Methods / S. A. Zoppy. – Luxemburg : RBK, 2003. – P. 234–286.

РЕЗЮМЕ

Е. А. Сподинок. Обучение профессиональному англоязычному общению в высших технических учебных заведениях.

В статье рассмотрена необходимость обучения профессиональному англоязычному общению студентов высших технических учебных заведений. Отображены различные условия, подходы к проблеме взаимодействия в учебном процессе, роль личности в нём.

Ключевые слова: содержание обучения, профессиональное общение, будущие специалисты, высшее техническое учебное заведение.

SUMMARY

E. Spodynyuk. Teaching professionally oriented english-speaking communication at higher technical educational establishments.

In the article the necessity of teaching students professionally oriented English-speaking communication at higher technical educational establishments is considered. Various conditions, approaches to the problem of interaction in teaching process, the role of individual in it are represented.

Key words: curriculum, professional communication, future specialists, higher technical educational establishment.

УДК 378:681.3

С. А. Федак, І. Р. Вовк

Тернопільський національний технічний
університет ім. І. Пулюя

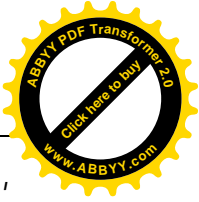
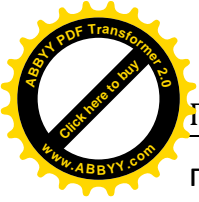
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ КОМУНІКАТИВНОСТІ ТА ІНТЕРАКТИВНОСТІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті розглянуто поняття комунікативності та інтерактивності. Проаналізовано роль та значення інформаційних технологій у викладанні іноземних мов. Визначено взаємозв'язок між використанням Інтернет-ресурсів та реалізацією принципів інтерактивності та комунікативності під час вивчення англійської мови у вищій школі. Проаналізовано переваги використання ресурсів всесвітньої мережі.

Ключові слова: комунікативність, інтерактивність, Інтернет-ресурси, навчання, англійська мова, спілкування.

Постановка проблеми. Удосконалення технологій навчання посідає одне із провідних місць серед численних нових напрямів розвитку освіти, що привертають в останні два–три десятиліття особливу увагу дослідників проблем вищої школи.

Інформатизація освіти сьогодні є необхідною умовою поступального розвитку суспільства. У суспільстві створюються матеріальні та організаційні

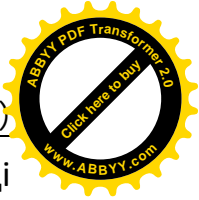
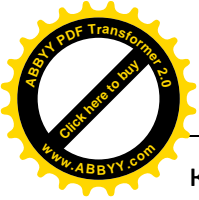
передумови для розвитку єдиного інформаційного освітнього середовища, що сприяє оволодінню студентами основами інформаційної культури.

Нові інформаційні та комунікаційні технології руйнують межі традиційного освітнього процесу. Їх використання приводить до подолання вікових, часових і просторових бар'єрів і дає можливість кожному навчатися протягом усього життя. Освіта через усе життя – це спосіб існування людини в інформаційному суспільстві і процес, в якому вона нині бере участь чи не від народження до глибокої старості. Допомогти їй у цьому перманентному процесі, ми впевнені, зможе мережа Інтернет – один із найбільш значних винаходів людини ХХ століття [2, 30]. На порозі ХХІ століття розвиток Інтернет перетворився на чинник глобального значення, що відкриває нові перспективи для вдосконалення світової освітньої системи. Це позначається як на технічній оснащеності освітніх установ, їх доступі до світових інформаційних ресурсів, так і на використанні нових видів, методів і форм навчання, орієнтованих на активну пізнавальну діяльність студентів.

Сучасність ставить дедалі вищі вимоги до навчання практичного володіння іноземною мовою у повсякденному спілкуванні і професійній сфері. Обсяги інформації зростають, і часто рутинні способи її передачі, зберігання й обробки є неефективними. Використання інформаційних технологій розкриває величезні можливості комп'ютера як засобу навчання.

Аналіз актуальних досліджень. Проблема використання Інтернету у процесі навчання англійської мови почала обговорюватися за кордоном ще на початку 90-х років минулого століття. У нашій країні перші подібні публікації починають з'являтися з 2000 року. Їх автори обґрунтовують значущість Інтернету у процесі навчання і висвітлюють зарубіжний досвід. Інтерес до зазначеної проблеми суттєво посилюється з 2001 року і не згасає донині, коли на сторінках спеціалізованих журналів і газет, Інтернет-сайтів з'являється велика кількість статей на тему використання Інтернету на заняттях з англійської мови та в позааудиторній роботі.

Більшість авторів статей пропонують інтегрувати Інтернет у навчальний процес, зберігаючи традиційні засоби навчання. Для того щоб правильно визначити місце і роль Інтернету в навчанні мови, насамперед необхідно знайти для себе чіткі відповіді на питання: для кого, для чого,

коли, в якому обсязі він має використовуватися [3]. Знайти відповіді на всі ці питання дійсно необхідно на етапі підготовки до заняття. Деякі автори вважають, що залучення ресурсів мережі неефективне на початковому і середньому рівнях, оскільки «у цей період велика роль тренувальних вправ. Щодо цього Інтернет не дає будь-яких нових можливостей порівняно з підручником» [3]. З цим твердженням можна погодитися лише наполовину, оскільки для середнього рівня ресурси мережі просто безмежні.

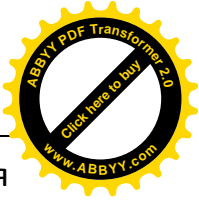
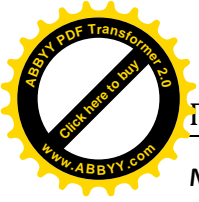
Мета статті. Актуальність застосування нових інформаційних технологій продиктована передусім педагогічними потребами в підвищенні ефективності навчання, зокрема потребою у формуванні навичок самостійної навчальної діяльності, «дослідницького, креативного підходу в навчанні, формуванні критичного мислення, нової культури». У наш час зі стрімким нагромадженням обсягу інформації знання самі по собі перестають бути самоціллю, вони стають умовою для успішної реалізації особистості, її професійної діяльності. У зв'язку з цим важливо допомогти студентам стати активними учасниками процесу навчання і формувати у них потребу в постійному пошуку [3].

Зараз не викликає сумніву актуальність і затребуваність інтеграції Інтернету у процес навчання іноземної мови. Використання Інтернету значною мірою розширило б спектр реальних комунікативних ситуацій, посилило б мотивацію студентів, дозволило б застосовувати отримані знання, сформовані навички, мовні вміння для вирішення реальних комунікативних завдань.

Виклад основного матеріалу. Комп'ютерні навчальні програми мають багато переваг перед традиційними методами навчання. Вони дозволяють тренувати різні види мовної діяльності і поєднувати їх у різних комбінаціях, допомагають усвідомити мовні явища, сформувати лінгвістичні здібності, створювати комунікативні ситуації, автоматизувати мовні дії, а також забезпечують можливість для врахування обліку провідної репрезентативної системи, реалізацію індивідуального підходу й інтенсифікацію самостійної роботи студента.

У мультимедійних навчальних програмах з іноземної мови використовуються різні методичні прийоми, що дозволяють здійснювати ознайомлення, тренування і контроль.

Крім використання мультимедійних навчальних програм, комп'ютер є незамінним помічником для підготовки та проведення тестування,

моніторингу навчального процесу, власного інформаційного наповнення інструментальних середовищ для розробки комп'ютерних уроків, підготовки дидактичних матеріалів, а також використання ресурсів і послуг Інтернету для самостійної роботи та проектної діяльності студентів [1].

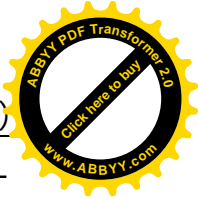
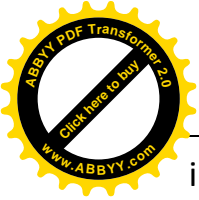
Структура Інтернету досить складна, вона складається з кількох сервісів або служб. Які з них можуть застосовуватися в навчанні англійської мови? Відповідаючи на поставлене запитання, зручно буде розділити основні служби на дві великі групи відповідно до їх функцій – комунікативної та інформаційної. До комунікативних служб можна віднести такі види зв'язку: електронна пошта, телеконференція, веб-форум, відеоконференція, чат. Інформаційні служби надзвичайно популярні у викладанні, оскільки вони містять багаті освітні ресурси, прості у використанні і такі, що майже не потребують додаткового обладнання і матеріальних витрат [4]. На сьогодні система гіпермедіа WWW (World Wide Web), пошукові системи, інформаційні каталоги і служба FTP широко використовуються в навчанні іноземної мови.

Виділяючи переваги використання Інтернет-ресурсів перед традиційними методами навчання, необхідно виходити із суперечностей занять, зумовлених недоліками традиційного навчання:

- колективне навчання – індивідуальне навчання;
- регулярність прямого зв'язку – нерегулярність зворотного зв'язку;
- великий обсяг інформації – часові межі аудиторного заняття.

Інтернет-ресурси допомагають подолати перелічені вище суперечності. Їх використання підвищує активність студентів і змінює роль викладача, він стає консультантом і координатором. Під час інтеграції Інтернет-ресурсів у навчальний процес підвищується рівень мотивації студентів, прагнення самостійно знайти і вивчити необхідну інформацію. Крім того, навчання із застосуванням Інтернет-ресурсів є інтерактивним, спілкування відбувається на різних рівнях викладач – студент, студент – студент, студент – друг по листуванню (носій мови, фахівець у якій-небудь галузі). І, мабуть, однією з найбільших переваг Інтернету є доступ до необмеженої кількості свіжої інформації та її величезний вибір.

Використовуючи Інтернет-ресурси в навчальному процесі, викладач повинен ретельно продумувати свої цілі, оскільки безсистемне використання Інтернет-ресурсів навряд чи дасть бажаний результат, а також забезпечувати студентам необхідну підтримку (створення детальних

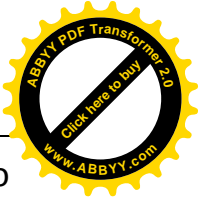
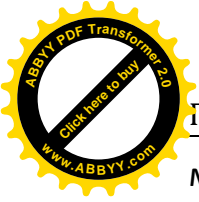

інструкцій, проведення консультацій і технічних тренінгів). Інтернет-ресурси можна використовувати в різних видах освітньої діяльності: включення в контекст уроку автентичних матеріалів мережі, самостійна робота студентів з метою пошуку інформації в межах заданої теми, навчання на дистанційних курсах або отримання дистанційної освіти. Існують різні види інтеграції Інтернет-ресурсів у навчальний процес: використання готових навчальних матеріалів, застосування комунікативних служб для участі в обговоренні заданої теми, створення і використання веб-сторінок і веб-сайтів.

У наш час викладач іноземної мови повинен уміти добре орієнтуватися у величезній кількості Інтернет-ресурсів, які забезпечують оволодіння іноземною мовою в єдності з культурою її носіїв, а також значною мірою полегшують роботу викладача і підвищують ефективність навчання.

Сьогодні пріоритет надається комунікативності, інтерактивності, автентичності спілкування, вивченню мови в культурному контексті, автономності та гуманізації навчання. Названі принципи роблять можливим розвиток міжкультурної компетенції як компонента комунікативної спроможності. Кінцевою метою викладання іноземних мов є навчання вільного орієнтування в іншомовному середовищі та вміння адекватно реагувати в різних ситуаціях, тобто спілкування. Нові погляди на результат навчання сприяли появі нових технологій і відмови від застарілих. Сьогодні нові методики з використанням Інтернет-ресурсів протиставляються традиційному викладанню іноземних мов. Поняття традиційний асоціюється передусім із заучуванням правил та виконанням мовних вправ, тобто «з розмовами про мову замість спілкування мовою». Інтелект не вступить в дію без певної мотивації і рідко функціонує без елемента емоцій, а саме цих складових часто не вистачає в методичному матеріалі. Щоб навчити спілкування іноземною мовою, потрібно створити реальні, справжні життєві ситуації (тобто те, що називається принципом автентичності спілкування), які будуть стимулювати вивчення матеріалу і виробляти адекватну поведінку. Цю помилку намагаються виправити нові технології, зокрема Інтернет.

Як відомо, усе, чого навчається людина, вона прагне використовувати в майбутній діяльності. Відомо, що використання знань, умінь і навичок ґрунтується на перенесенні, а перенесення залежить від того, наскільки адекватні умови навчання тим умовам, в яких ці знання, уміння і навички

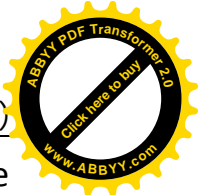
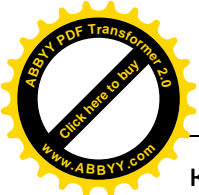
можна використовувати. Отже, готувати учня до участі в процесі іншомовного спілкування потрібно в умовах іншомовного спілкування, створених у класі. Це і визначає сутність комунікативного навчання, яка полягає в тому, що процес навчання є моделлю процесу спілкування.

Комунікативний підхід – стратегія, що моделює спілкування, спрямована на створення психологічної та мовної готовності до спілкування, на свідоме осмислення матеріалу і способів дій з ним, а також на усвідомлення вимог до ефективності висловлювання. Для користувача реалізація комунікативного підходу в Інтернеті не становить особливої складності. Комунікативне завдання має пропонувати студентам проблему або питання для обговорення, причому студенти не просто діляться інформацією, а й оцінюють її.

Важливо, щоб таке завдання робило можливим гнучке використання всіх знань і вмінь учнів. Основним же критерієм, що дозволяє відрізнити цей підхід від інших видів навчальної діяльності, є те, що студенти самостійно обирають мовні одиниці для оформлення своїх думок. У них є можливість виразити себе і свій досвід за допомогою іноземної мови як особистість, а саме особистість поставлена у центр теорій освіти для майбутнього. Комунікативний підхід значною мірою спрямований на учня, що відповідає відповідуючи основним критеріям сучасної дидактики.

Використання Інтернету в комунікативному підході якомога краще мотивовано: його мета полягає в тому, щоб зацікавити учнів у вивченні іноземної мови за допомогою накопичення і розширення їх знань і досвіду. Ті, хто навчається, повинні бути готові використовувати мову для реальної комунікації поза заняттями, наприклад під час відвідування країни досліджуваної мови, приймання іноземних гостей, листування, обміну аудіо- та відеоматеріалами, результатами завдань тощо. При цьому термін комунікативність не повинен розумітися вузько, суто прагматично. Не можна не погодитися з І. Л. Бім, що комунікативність «не зводиться тільки до встановлення за допомогою мови соціальних контактів, до оволодіння туристською мовою. Це залучення особистості до духовних цінностей інших культур – через особисте спілкування і через читання».

Цей підхід, реалізований в Інтернеті, залучає студентів шляхом зосередження на темах, які їх цікавлять, та надання їм можливості вибору текстів і завдань для досягнення цілей програми. Комунікативна здайбність розвивається через Інтернет шляхом залучення до вирішення широкого

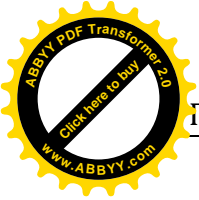

кола значущих, реалістичних, змістовних і досяжних завдань, успішне завершення яких дає задоволення і підвищує їх упевненість у собі.

Комунікативне навчання мови за допомогою Інтернет обґрунтовує важливість розвитку здібностей студентів та їх бажання точно і доречно використовувати досліджувану іноземну мову з метою ефективного спілкування. Першочергове значення надається розумінню, передачі змісту і вираженню сенсу, а вивчення структури і словника іноземної мови слугує цій меті. На додаток до комунікативних потреб студентів необхідно освоїти методику роботи в Інтернеті, щоб бути більш відповідальними за власне навчання. Їм потрібно виробити здатність справлятися із ситуацією, коли їх мовні ресурси недостатньо адекватні; мати добрі навчальні навички, здатність оцінювати свою мову й успіхи, а також здатність визначати і розв'язувати навчальні проблеми. Розвиток самостійності за допомогою глобальної мережі становить поступовий процес, який слід постійно заохочувати. Можливо, найбільш важливим завданням, що потсає перед викладачем мови, є знаходження оптимальних способів вести студентів до поступово зростаючої самостійності.

Створення комунікативності в Інтернеті потребує часу. Необхідна підтримуюча соціально-психологічна атмосфера, в яку втягується студент; упевненість, що його поважають як особистість зі своїми поглядами, інтересами, сильними і слабкими сторонами і стилем навчання, який є кращим для нього. Ця атмосфера характеризується духом взаємодопомоги, за якого вивчення іноземної мови за допомогою Інтернету є соціально-зумовленим досвідом.

Однією з нових вимог, що становляться до навчання англійської мови з використанням Інтернет-ресурсів, є створення взаємодії на уроці, що прийнято називати в методиці інтерактивністю. Цей принцип не є новим, проте і досі не існує єдиного визначення цього підходу. Інтерактивний підхід у віртуальному просторі слугує одним із засобів досягнення комунікативної мети на занятті. Від принципу комунікативності він відрізняється наявністю щирого співробітництва, де наголошується на розвитку вміння спілкуватися і групової роботи, тоді як для комунікативного завдання це не є обов'язковою метою (адже одним із найпоширеніших видів комунікативного завдання є монолог).

Висновки. Навчаючи справжньої мови, Інтернет допомагає у формуванні вмінь та навичок розмовної мови, а також у навчанні лексики і граматики, забезпечуючи справжню зацікавленість, отже, ефективність. Крім того, Інтернет розвиває навички, важливі не тільки для іноземної мови. Це насамперед пов'язано з розумовими операціями: аналізу, синтезу, абстрагування, ідентифікації, порівняння, зіставлення, вербального і смислового прогнозування та попередження тощо. Таким чином, вміння і навички, що формуються за допомогою Інтернет-технологій, виходять за межі компетенції іншомовного аспекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А. А. Введение в Интернет-образование : учеб. пособ. / А. А. Андреев. – М. : Логос, 2003. – 76 с.
2. Азимов Э.Г. Материалы Интернета на уроке английского языка / Э. Г. Азимов, Е. Н. Вильшинецкая // Иностранные языки в школе. – 2001. – № 1.
3. Полат Е. С. Некоторые концептуальные положения организации дистанционного обучения иностранному языку на базе компьютерных телекоммуникаций. «Иностранные языки в школе.– 1998.– №5. –
4. Полат Е. С. Некоторые концептуальные положения организации дистанционного обучения иностранному языку на базе компьютерных телекоммуникаций / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 1998. – № 6.
5. Преподавание в сети Интернет : учеб. пособ. / [отв. редактор В. И. Солдаткин]. – М. : Высш. шк., 2003. – 792 с.

РЕЗЮМЕ

С. А. Федак, И. Р. Вовк. Реализация принципов коммуникативности и интерактивности при преподавании английского языка в высшей школе.

В статье рассмотрены понятия коммуникативности и интерактивности. Проанализирована роль и значение информационных технологий в преподавании иностранных языков. Определена взаимосвязь между использованием Интернет-ресурсов и реализацией принципов коммуникативности и интерактивности при преподавании английского языка в высшей школе. Проанализированы преимущества использования ресурсов всемирной сети.

Ключевые слова: коммуникативность, интерактивность, Интернет-ресурсы, обучение, английский язык, общение.

SUMMARY

S. Fedak, I. Vovk. Realization of communicability and interactivity principle during english language teaching of the university students.

The article deals with the notions of communicability and interactivity. The idea and role of information technologies in foreign language teaching is analyzed. The interrelations between the use of Internet resources and realization of communicability and interactivity principles during English language teaching of the university students are proposed. The advantages of WWW use are analyzed.

Key words: communicability, interactivity, Internet-recourses, teaching, English, communication.